

केंद्र पुरस्कृत संपूर्ण स्वच्छता अभियान
जिल्हा परिषद व पंचायत समिती
स्तरावरील कर्मचा-यांना मानधन
देण्यासाठी मार्गदर्शक सुचना

महाराष्ट्र शासन

पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग

शासन परिपत्रक क्र.मानधन -१००७/प्र.क्र.७१/पापु-१६

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.

दिनांक: १८ एप्रिल, २००७

वाचा: केंद्र शासनाच्या ग्रामीण विकास मंत्रालयाचे पत्र क्र. डब्लू-११०१३/४/२०००, सीआरएसपी
(टीएम) दि. २९ मार्च, २००६.

प्रस्तावना:

केंद्र शासनाने एप्रिल १९९९ मध्ये ग्रामीण स्वच्छता कार्यक्रमासंदर्भात सुधारित मार्गदर्शक तत्वे लागू केली आहेत. त्यानुसार, राज्याच्या ग्रामीण भागात एप्रिल २००० पासून केंद्र पुरस्कृत संपूर्ण स्वच्छता कार्यक्रम राबविण्यात येत आहे. संदर्भाधीन पत्राव्दारे केंद्र शासनाने या मार्गदर्शक सूचनात पुन्हा सुधारणा केल्या आहेत.

राज्यातील संपूर्ण स्वच्छता कार्यक्रमाच्या गतिमान व प्रभावी अंमलबजावणीसाठी शासकिय अधिकारी व कर्मचारी आपली नियमित शासकिय कामे सांभाळून, सामाजिक कर्तव्य भावनेने, कार्यालयीन वेळेनंतरही अविश्रांत मेहनत घेत आहेत. त्याचे फलस्वरूप म्हणून ग्रामस्थ स्वयंप्रेरणेने वैयक्तिक शौचालय बांधत आहेत. स्वच्छतेच्या सवयींचा अंगीकार करीत आहेत. त्यामुळे निर्मल ग्राम पुरस्कार व संपूर्ण स्वच्छता कार्यक्रमात महाराष्ट्र राज्य देशात आघाडीवर आहे. अल्पावधीतच ग्रामीण महाराष्ट्रातील वैयक्तिक शौचालयांचे प्रमाण ४५% झाले आहे. शासकिय अधिकारी व कर्मचारी घेत असलेल्या अतिरिक्त मेहनतीसाठी अंशतः मोबदला द्यावा, त्यायोगे त्यांनी अधिक गतीने काम करून हागंदारीमुक्त ग्रामीण महाराष्ट्राचे शासनाचे ध्येय लडीस न्यावे यासाठी केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांना अनुसरून जिल्हास्तरावर व पंचायत समितीस्तरावर केंद्र पुरस्कृत संपूर्ण स्वच्छता कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणीसाठी कार्यरत अधिकारी व कर्मचारी यांना मासिक मानधन देण्यासंदर्भात मार्गदर्शक सूचना देण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन परिपत्रक :

केंद्र शासनाच्या सुधारित मार्गदर्शक सूचनानुसार, संपूर्ण स्वच्छता कार्यक्रमाच्या एकुण प्रकल्प किंमतीच्या ५% पर्यंतचा निधी प्रशासकीय, प्रशिक्षण, आस्थापना विषयक व देखभाल दुरुस्ती खर्च या घटकासाठी खर्च करता येतो. हा खर्च केंद्रहिस्सा ८० % व राज्यहिस्सा २०% या प्रमाणात भागवाढाचा आहे. संपूर्ण स्वच्छता कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणीची जबाबदारी जिल्हास्तरावर जिल्हा परिषदेच्या मुख्य कार्यकारी अधिका-यांवर सोपविण्यात आली असून त्यांच्या अधिपत्याखाली, संपूर्ण स्वच्छता कक्षाची निर्माण करण्यात आला आहे. केंद्र शासनाच्या

सुचनांनुसार जिल्हा स्तरावरील कक्षात ४ ते ६ तज्ञ व्यक्तींची कंत्राटी पध्दतीने नियुक्ती करणे अनुज्ञेय आहे. या कक्षातील तसेच पंचायत समिती स्तरावरील कक्षात कार्यरत असलेल्या/प्रतिनियुक्तीने कार्यरत असलेल्या अधिकारी/कर्मचा-यांना प्रतिमाह मानधन द्यावयाचे असल्यास त्यासाठी खालील मार्गदर्शक निकष प्रसारित करण्यात येत आहेत. सदर सुचना मार्गदर्शक स्वरूपाच्या असून या संदर्भात जिल्हा पाणी पुरवठा व स्वच्छता समितीने अंमलबजावणीबाबत योग्य तो निर्णय घ्यावा.

अ) जिल्हा परिषद स्तर

अ. क्र.	प्रस्तावित कर्मचारीवर्ग	पद	दरमहा अतिरीक्त मानधन
१	जिल्हा समन्वयक (१ पद)	उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी किंवा इतर समकक्ष अधिकारी	रु. २०००/-
२	तज्ञ सल्लागार (कंत्राटी पध्दतीने)	संवादतज्ञ (Communication Expert), मानव संसाधन विकास तज्ञ (HRD Expert), शालेय स्वच्छता व आरोग्य शिक्षण तज्ञ (School Sanitation & Hygiene Education Expert), संनियंत्रण व मूल्यमापन तज्ञ (Monitoring & Evaluation Expert) - एकूण ४ पदे	रु. १५,०००/- पर्यंत (Based on Output based Criteria)
३	वरीष्ठ सहाय्यक/सांख्यिकी सहाय्यक/विस्तार अधिकारी	कक्ष अधिकारी/ कार्यासन अधिकारी (प्रतिनियुक्तीने पूर्ण वेळ)	रु. १०००/-
४	लेखापाल	लेखाधिकारी (प्रतिनियुक्तीने पूर्ण वेळ)	रु. १०००/-
५	शालेय शिक्षण व आरोग्य शिक्षण समन्वयक (२ पदे)	२ शिक्षक किंवा इतर समकक्ष (प्रतिनियुक्तीने पूर्ण वेळ)	रु. १०००/- प्रत्येकी
६	डाटा एंट्री ऑपरेटर (१ पद)	संगणकाचे ज्ञान असलेली व्यक्तीची कंत्राटी पध्दतीने नियुक्ती	रु. ५,०००/-
७	शिपाई	प्रतिनियुक्तीने	रु. ५००/-

ब) पंचायत समिती स्तर

अ. क्र.	प्रस्तावित कर्मचारीवर्ग	पद	दरमहा अतिरीक्त मानधन
१	तालुका समन्वयक (१ पद)	गट विकास अधिकारी	रु. १०००/-
२	विस्तार अधिकारी (२ पदे)	विस्तार अधिकारी (पंचायत, आरोग्य, शिक्षण इत्यादी) किंवा इतर समकक्ष	रु. ५००/-
३	शालेय शिक्षण व आरोग्य शिक्षण समन्वयक	२ शिक्षक प्रतिनियुक्तीने किंवा इतर समकक्ष	रु. ५००/-

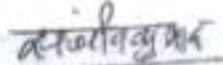

सदर खर्च खालील अटीच्या अधीन राहून करण्यात यावा.

- १) संपूर्ण स्वच्छता कार्यक्रमांच्या एकूण प्रकल्प किंमतीपैकी ५% पर्यंत निधी (८०% केंद्रहिस्सा व २०% राज्यहिस्सा या प्रमाणात) संपूर्ण स्वच्छता कार्यक्रमांतर्गत प्रशासकिय खर्चासाठी अनुज्ञेय आहे. जिल्हा परिषद व पंचायत समिती स्तरावरील मानधनासाठी होणारा खर्च या प्रशासकिय खर्चासाठी उपलब्ध होणा-या निधीतून भागविण्यात यावा. मात्र प्रत्येक वर्षात संपूर्ण स्वच्छता कार्यक्रमासाठी झालेल्या एकूण खर्चाच्या ५% पर्यंतच्या मर्यादेत एकूण प्रशासकिय खर्च राहिल याची दक्षता, मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद तथा या कार्यक्रमाच्या जिल्हास्तरीय कार्यकारी समितीचे अध्यक्ष यांनी घ्यावी.
- २) जिल्हा व पंचायतस्तरावरील संपूर्ण स्वच्छता कक्षातील व्यक्ती, या कार्यक्रमाची अंमलबजावणी व सनियंत्रणास जबाबदार राहतील. या कक्षातील व्यक्तींनी या कार्यक्रमाच्या प्रमाणी अंमलबजावणी जादा वेळ देणे अपेक्षित आहे. जिल्हा व पंचायतस्तरावरील अन्य सर्व अधिकारी/ कर्मचारी यांनी या कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणीस सहकार्य करणे आवश्यक आहे.

जोपर्यंत संपूर्ण स्वच्छता कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणीसाठी केंद्र शासनाकडून तपशीलवार सुचना देण्यात येत नाहीत, तोपर्यंत सदर तपशीलवार सुचना अंमलात राहतील.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर (www.maharashtra.gov.in) उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संगणक संकेतांक २००४०५२५५२६४१००/ असा आहे. महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने.

(संजीवकुमार) २५/११/०२
सहसचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रत,

- १) विभागीय आयुक्त, सर्व,
- २) उपायुक्त (विकास) सर्व
- ३) सहाय्यक आयुक्त, (विकास) सर्व
- ४) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, सर्व,
- ५) उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (पंचायत), जिल्हा परिषद, सर्व,
- ६) राज्य समन्वयक, संवाद व क्षमता विकास कक्ष, सिडको भवन, बेलापूर, नवी मुंबई
- ७) निवड नस्ती, पापु-१६.